

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКОТО
ТУРИСТИЧЕСКО Д = ВО .

Год. XII Кн. 5 и 6

РЕДАКТОРЪ: БОРИСЪ НАСЛЪДНИКОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ:

	стр.
1. За XIII турист. съборъ (окръжно) —	65
2. Г. Пенчевъ — Велико Търново (стихотв.)	66
3. Загинали въ войната туристи Пanko Върбановъ, пор. Ст. Поповъ	69
4. Н. С. Дододъ — По рилскитѣ върхове и езера. (продълже- ние и край)	72
5. Отчетъ на Плъвенския клонъ	78
6. Найд. Стефановъ — Да се съединимъ —	81
7. Общъ пътеводителъ за България	82
8. Изъ чуждия туризмъ — Възкачване до в. Юнгфрау — прѣвелъ Вечаръ	83
9. Дружественъ животъ	87
10. Хроника	91
11. Отчетъ на Долно — банския клонъ	95
12. Разни вѣсти, поща и пр.	

Български Туристъ

Литературно ОПИСАНИЕ за упознаване и обикване
чрѣзъ туризмъ българската природа.

Излиза всѣки мѣсецъ (освѣнъ юли и августъ) Абонаментъ 2 лв. годишно;
за членовеѣ на дружеството—1 л.; въ чужбина 2.50 л. Отдѣлна книжка—20 ст

Редакторъ: Борисъ Наслѣдниковъ.

Статии, дописки и всичко, що се отнася до списанието се изпраща до редак-
цията ул. Маринъ Дриновъ, 18. София.

Год. XII.

Май и Юни, 1914 год.

Кн. 5—6.

Българско Туристско Дружество

Централно Настоятелство

До Клоновеѣ на Българското

№ 55

Туристско Дружество.

1. VI. 1914.

гр. София.

Съобщава се на клоновеѣ на Б. Т. Д., че възъ основа на даденото право отъ XII туристски съборъ въ Дупница на централното настоятелство на Б. Т. Д., за избиране мѣсто и дата на тазгодишния тур. съборъ, рѣши се XIII турист. съборъ да се свика въ Самоковъ на 2, 3 и 4 августъ т. г.

Това като се съобщава на клоновеѣ поканватъ се ония отъ тѣхъ, които не сж прѣдставили и до сега годишнитѣ си отчети въ централното настоятелство да сторатъ това най скоро, за да могатъ се помѣсти въ сп. „Български Туристъ“ и се даде възможность на централното настоятелство да приготви отчета си за прѣдъ събора.

Ако нѣкои клонове има да прѣдложатъ нѣкои измѣнения отъ организационенъ характеръ или за излети изъ Рила, Пиринъ планина или другадѣ да съобщатъ наврѣме, за да се помѣсти въ програмата на събора.

Настоятелствата на клоновеѣ независимо отъ делегатитѣ, които по длѣжност пращатъ на събора, нека добрѣ проагитиратъ между членовеѣ за масово посѣщение на събора, тѣй като турист. съборъ между организационната работа, която има да върши, сжщерѣменно е и сборенъ пунктъ за задружни излети на всички туристи изъ отечестлото ни.

Делегатитѣ на събора безъ друго да бждатъ съ туристска значка и носия, сжщо и всички присжтствуващи на събора туристи да бждатъ съ такава носия. Участницитѣ въ излетитѣ да бждатъ, освѣнъ съ туристска носия, но и съ туристска справа. За туриститѣ отъ новообразуванитѣ клонове ще бжде извинително участието имъ само съ туристов. значка.

Новообразуванитѣ туристски клонове да прѣдставатъ наврѣме уставитѣ си въ централното настоятелство, слѣдъ което да може да се доложи на събора за приемането имъ въ туристовската задруга.

Умоляватъ се всички клонове на Б. Т. Д. да се отчетатъ наврѣме прѣзъ централната каса.

Легитимни листове за пжтуване по единично съ 50% намаление по Б. Д. Желѣзници ще се прататъ на клоноветѣ въ прѣдвечериято на събора при поискване.

Легитименъ листъ може да получи всѣки туристъ желающъ да дойде на събора щомъ се е издължилъ прѣдъ клоновата каса.

Клоноветѣ да съобщатъ на централн. настоятелство кои и колко души ще бждатъ на събора.

Програма за дневния редъ на събора ще се съобщи допълнително.

Здравѣйте!

За настоятелството:

Секретарь: *Ат. Джанановъ* Прѣдседатель: *Ал. Тодоровъ Баланъ*

Велико Търново!

Търново, ти, люлко мила,
Люба тебъ, о, бащинъ край!
Люлко що си ме кърмила
Ти за менъ си земенъ рай!

Нивга азъ не ще забравя
Твойтѣ хубави мѣста!
Твойта околностъ чаровна
Пълна врѣдъ съсъ красота!

Нивга азъ не ще забравя
Твойтѣ прѣлестни гърди?
Що вълшебно забикаля
Янтра тѣй съсъ свой води!

Нивга азъ не ще забравя
Твойта Янтра що се лей!
Край скали ти и съсъ шопотъ
Що за дрѣмка те люлей!

Тази Янтра съсъ прохлада
Що ти шепне м ти пѣй!
И въвъ топли дни наслада
На лицето що ти вѣй!

Гдѣто сутринь се оглеждашъ
Ти въвъ нейнитѣ води!
Свойтѣ кжщи гдѣ поглеждашъ
Какъ стърчатъ тѣ връхъ скали!

Твойто е лице вълшебно
Вечерь с'чудния си гледъ!
Всѣки пѣтникъ то неволно
Спира с'красний си изгледъ!

Твойта чудна панорама
Смайва всѣко тя сърдце!
Гато вечерь освѣтено
Се засмѣе твой лице!

Вси мѣста твои за туриста
Чудна гледка сж отъ врѣдъ!
Тѣ плѣняватъ ми душата
Съсъ красивий си изгледъ!

Нивга азъ не ще забравя
Твойта хубава гора,
Що прѣзъ пролѣтъ те разбужда
С' хоръ славѣвъ при зора!

Що ти дѣха въздухъ прѣсень
Тя съсъ своитѣ гърди!
И разчиства всѣка плѣсень
Врѣдъ по своитѣ страни!

Тя е напита чудесень,
Що прѣзъ пролѣтъ те краси!
Сутринь, вечерь тя съ пѣсень
Що те сладко весели!

Колко мила и засмѣна
Тя прѣзъ Май се зеленѣй!
И въвъ чудна тазъ прѣмѣна
Колко сладко славѣй пѣй!

Тукъ тогава е вълшебно
Гато вечерь мѣсецъ грѣй!

Гато младежъ дружелюбно
Съсь кигаритѣ запѣй!

Нивга азъ не ще забравя
Тѣзи хубави нощи!
Ехо туй и на пѣснитѣ
Блѣскаще вѣвъ твой скали!

И концерти тѣзъ при луна
Що те сладко веселятъ!
Тамъ в' гората отъ Буруна
Що душата ти плѣнятъ!

Нивга азъ не ще забравя
Твойтѣ мили съспини! —
Трапезица и Хисаря —
Тия красни старини!

Тия хълма два красиви
Що вълшебно Янтра мий!
Крѣпости тѣзъ горделиви
Гдѣ Шишманъ се още крий!

Нивга азъ не ще забравя
Твоя хубавъ—милъ Хисаръ!
Гдѣ кога се тукъ разхождахъ
Азъ се чувствахъ катъ царъ!

Гдѣ при гжбата Туристска
Често сѣдахъ си саминъ!
И любувахъ се наврѣдка
Тамъ край кула Балдуинъ!

Есень, Зимѣ тукъ е пролѣтъ
Гато слънцето си грѣй!
А край Хижата туристка
Чуденъ припекъ си вирѣй?

А пѣкъ вечеръ е вълшебно
Га прѣзъ май луна изгрѣй!
Га край хижата чудесно
Всичко околъ се засмѣй!

Да, тогава Ви се вижда
Чудно хубавъ този край!
Га луната се оглежда
И по Янтра га играй!

Тукъ тогава е омайно
Чудна гледка е прѣдъ Васъ!
Вий запѣвате неволно
И душа е въвъ екстазъ!

—
Търново, ти, люлко мила,
Колко хубаво си ти!
Люлкѣ, що си ме кърмила
Любя твойте красоти!

—
Гдѣто ази и да ида
Твоя образъ е прѣдъ менъ!
Силно искамъ тебъ да видя
Всѣки часъ и всѣки день

—
Що мѣста твой красни спомнятъ
Гдѣ съмъ припикалъ и игралъ
А попослѣ и катъ младежъ
Гдѣ съмъ скиталъ и мечталъ?

—
Търново, ти, люлко мила,
Колко хубаво си ти!
Свихъ вѣнецъ ти азъ отъ пѣсень
Даръ за твойте красоти! —

Съставилъ въ честь на Търновското Туристическо дружество „Трапезица“ — туристътъ отъ сжщото дружество

Георги Н. Пенчевъ.

Гр. В. Търново 10 Май 1912 година.

† Панко Върбановъ,

Роденъ на 5 мартъ 1887 г. въ с. Осенецъ, Разградска околия отъ родители Върбанъ Пановъ — основенъ учителъ (учителствува вече 30 години) и Стояна В. Панова.

Израсналъ при нежните родителски грижи, той слѣдва и свършва основното училище въ родното си село. Слѣдъ това постъпва въ Разградската м. гимназия отъ 1898/99 до 1904/905 уч. г. Тиканъ отъ силното желание да продължи своето образование, и съ една по солидна подготовка въ живота — той прѣзъ 1905/906 г. е студентъ по химия въ София. Тукъ той съ едно рѣдко увлечение се отдава на работа. Но ведно съ всички други и той бива пропъденъ при закриване университета и постъпва въ Българския университетъ, слѣдъ това пакъ въ София

и прѣзъ 1908|909 уч. г. завършва университетското си образование. За нѣколко мѣсеци прѣзъ 1909 г. постѣпва чиновникъ въ митцата въ Варна; но не може да се примири съ ограничената работа и положение тамъ и въ началото на уч. 1909|910 год. е вече стажантъ-учителъ въ Плевенската м. гимназия.

Прѣзъ 1910|911 уч. год. той идва волнонаеменъ учителъ въ прогимназията въ родното си село. Щомъ завърши учебната година, той постѣпни войникъ въ школата за запасни офицери въ Княжево и прѣзъ лѣтото 1912 г. той е офицерски кандидатъ въ 19 Шуменски полкъ. Тамъ го завари мобилизацията. Прѣзъ м. сеп-

Панко Върбановъ.

Зап. подпоручикъ. Бившъ секретаръ на
Плевенското Туристич. Д-во.

тември 1912 г., той биде назначенъ редовенъ учителъ въ Дупнишката непълна гимназия, но не можа да заеме длъжността си, вслѣдствие войната.

Върбановъ тръгва като кандидатъ въ войната и още въ първитѣ боеве на полка при с. Ески-полосъ и с. Петра взима активно участие (на 9 и 10|X 912 г.) Взима участие въ кървавитѣ боеве при с. Колиби, Карагачъ на 16, 17, 18|X с. г. и бива произведенъ въ чинъ подпоручикъ. Като взводенъ командиръ той участвува въ I-вата и II-та война съ турцитѣ въ боеветѣ при Чаталджа. Настѣпни войната съ съюзницитѣ и въ първитѣ редове, на който се възлага да атакуватъ и овладѣятъ подстъпнитѣ къмъ

Султанъ-Тепе, той тръгва на 19/VI 913 сл. об. отъ къмъ село Гюешево (Кюстендилско) при поста „Равна нива“, прѣминаватъ Крива рѣка при с. Костуръ и привечеръ се натъкватъ на сърбитѣ. Полѣтѣва напрѣдъ съ взвода си, но неприятелския куршумъ го пронизва въ гърлото, той полита и безъ да продума, за кратко врѣме издѣхва.

До мръкване „Люти ридъ“, гребена подъ с. Костуръ е овладень — сърбитѣ отхвърлени на другия гребень.

Но една голѣма тѣга подава душата на неговитѣ силно обичани войници — тѣ го оплакватъ, като родень братъ. Цѣли 10 мѣсеца той дѣли съ тѣхъ всичко. При-зори го понасятъ назадъ 4 негови войници и спиратъ при поста „Равна нива“. Привечеръ, когато замлъкналъ кървавия бой съ малко фенерче негови близки го погребоха при сѣщия постъ.

Въ разцвѣта на младостта си изчезна единъ многообщающъ милъ човѣкъ. Той се приготви за живота и специално за учителското поприще, къмъ което се чувствуваще призванъ. Но вражеския куршумъ за мигъ прѣкъсна, унищожи всичко.

Като човѣкъ и другаръ отъ дѣто поминалъ — ученикъ, студентъ, учител, офицеръ — той остави незаличими спомени.

Като учител на младото поколение, той макаръ само за 2 години, остави трайни слѣди, дѣто учителствува — трудолюбивъ и любещъ учителъ.

Като характеръ — той съчетаваще цѣнни качества — упоритъ работникъ, който може да реализира поставенитѣ си цѣли, безукорно честенъ и скромень.

Жизнерадостень — той силно обичаше живота, хората и природата.

Като секретаръ на Турист. д-во въ Плѣвень, той бѣ поелъ почти всичко върху си.

Вѣчна ти паметъ, мили Панко!

† Поручикъ Стефанъ Поповъ,

членъ на сѣщото д-во.

Командиръ на 9-а рота отъ 17 Доростолски полкъ, убитъ при атаката на Чаталджискитѣ турски позиции на 4 Ноември 1912 г. Родень на 9 мартъ 1882 година въ село Шилковци (Еленско), той свършва Търновската реална гимназия и слѣдъ 2 годишно Учителствуване постѣпва въ Школата за запасни подпоручици, кждѣто свършва курса за дѣйствителни офицери на 17 февруари 1908 год., отъ която дата е на служба въ Плѣвенския гарнизонъ.

Като туристъ отъ Плѣвенското д-во, той работѣше винаги за прѣуспѣването на дружеството.

Вѣчна му паметъ!

Н. С. Додовъ.

По рилскитѣ върхове и езера.

(продължение и край.)

14. Августъ.

Поста Ибъръ — Чалтицитѣ — Бѣлмекенъ —
п. Крива рѣка.

Хлѣбътъ бѣхме привършили, за това закуската ни бѣше — пиляфъ. Четирма отъ другаритѣ се одѣлиха съ конетѣ и багажа, който не взехме съ насъ и заминаха за Радоилъ. Другитѣ осемъ души напълнихме раницитѣ си и продължихме излета. — Слѣдъ 20 мин. (8 ч.) бѣхме на Сребърниковия дѣйствующъ чаркъ (трионъ) Долината на гол. Ибаръ не е стрѣмна, като на малкия Ибаръ. — Почти нийдѣ нѣма стрѣмни спускове и най-подиръ се завършва съ пространно пасище въ горния край, наречено Чалтъцитѣ: нѣма разлика отъ чалтъци: малки ямички, обградени съ бунове (бусѣ) Тукъ се образували сами, понеже мѣстото е блатисто. Митнишкиятъ стражаръ (Пещерски,) който ни придружаваше отъ поста, като забѣлѣжи, че покрай границата пасятъ коне, които бѣха полгонени, когато ни забѣлѣжи влахътъ, затича се къмъ него съ готова пушка да гърми. Нъ като настигнахме конетѣ, разбра отъ влахчето, което ги пасѣше, че тѣ не сж отъ турско.

На 500 м. въ дѣсно по рѣба минава границата. Ще ни се да назърнемъ отъ гребена Даутица къмъ Разлога. Стражаринътъ Пещерски е свободенъ и той ни извежда на крайния връхъ надъ Чалтъцитѣ (в. 2415 м.) и навлизаме малко въ турско. Наскоро забѣлѣжи той, че нѣколко души турци-аскеръ идатъ нагорѣ. Бързо съ коне отстѣпихме по надирѣ—и послѣ слѣзохме въ Чалтъцитѣ. Разположихме се за обѣдъ. Отъ двѣтъ страни на върха, дѣто бѣхме, започнаха да пристигатъ турци съ коне и пѣшъ. Съгледахъ ни—и чудятъ се какви сме. . . Въ сжщото врѣме отъ п. Айранъ дере двама патраули наши войници, като ни забѣлѣзватъ, до като да ни познаятъ правятъ прѣбѣжки да ни доближатъ прѣдпазливо. . . Ние видѣхме, че може би да попаднемъ между два огъня. . . Стражарьгъ П-ски започна да вика и маха съ шапката си на нашитѣ войници, които познавалъ — и тѣ най-подиръ разбраха и спокойно трѣгнаха къмъ насъ. Като дойдоха казаха, че ни мислили за качаки и щѣли да гърмятъ, ако не сме ги извикали. . . П-ски и единъ отъ войницитѣ отидоха къмъ турцитѣ да ги извикатъ за разговоръ. Другиятъ войникъ зае позиция задъ една скала да не би турцитѣ да завлѣкатъ „парламентьоригѣ“. Прѣстрашиха се трима турци, та дойдоха при насъ, а другитѣ десетина душъ бѣха готови да гърмятъ срѣщу ни, ако се отнесемъ злѣ къмъ другитѣ при насъ. Заведѣхме доста сърдеченъ разговоръ.

Покойниятъ Инж. Киселковъ, знаеше турски и той се повече разговаряше съ тѣхъ. Запита ги — да ли знаятъ тѣ, че албанцитѣ възстанали? — „Въ коя кжща нѣма скарване?“ — : нѣ башата, като набие дѣцата и тѣ ще се умиратъ“ — наивно обяснение даватъ си тѣ. Той разтваря картата и ги разпитва за околнитѣ мѣста, като указва на нѣкои имената. . . Тѣ се чудятъ, какви сменение и като не разбира чаушинътъ — думата „туристъ“ казва, че сме „кумиталяръ“, а Киселковъ билъ „башъ комита“, навѣрно, защото много разпитваше за околноститѣ. Чаушътъ изказа готовностъ да ни прѣведе напрѣко прѣзъ турско за п. Крива рѣка, нѣние не приехме, защото искахме непрѣменно да се изкачимъ на Бѣлмекенъ. Любезно се опростихме, нѣ все се опасявахме едни отъ други да не дойде пукавица отъ нѣкоя страна, защото гѣ ни мислѣха за комити, а ние тѣхъ за читаци.

Въ 1.35 ч. тръгнахме и въ 2.30 бѣхме на в. Сиври чалъ (в. 2643 м.). Слѣзохме на сѣдловината — и се изкачихме на Равни чалъ въ 3.40 ч. (2200 крачки отъ Сиври чалъ). Равни чалъ носи право име: върхътъ му е доста обширна равнина съ малка заобленостъ (в. 2641. м.). Гледката отъ Равни чалъ е много далечна — по цѣло Тракийско поле, което се наблюдава като отъ птичи полетъ. Подъ върха е езерото, надолу — постепенно, нѣ бързо се снишаватъ политѣ на Рила, обрасли съ гора, и въ подножието много ясно се вижда Костенецъ и всички села около Марица и изъ Срѣднегорието. . . Бързаме къмъ Бѣлмекенъ. На седловината сме въ 4.20 (крачки 2100 отъ Равни чалъ), а на върха Бѣлмекенъ сме въ 5 ч. (кр. 1600 отъ седлов.) — (в. 2637.1 м.) Избираме безвѣтрено мѣсто и се любуваме на хубавата гледка, подобна на тази отъ Равни чалъ. Нѣ Бѣлмекенъ съ острия си лобъ, като че ли се е повечъ надвѣсилъ надъ Тракийското поле — та всичко поясно се вижда. Освѣнъ къмъ Тракийското поле, отъ Бѣлмекенъ има далечна гледка и къмъ истокъ, прѣзъ родопскитѣ гребени и къмъ югъ, защото нѣма другъ великанъ, като него да му прѣчи на далечния гледъ. Затова гледката отъ Бѣлмекенъ е най-разнообразна: на западъ — рилскитѣ великани, на които се виждатъ само теметата: безформени стърчащи въ облацитѣ канари; на с. и. — Тракийското поле, цѣлото продължение на Срѣдна гора — изпъстрено на всѣкадѣ съ селища; на ист. — почти всички гребени на Родопитѣ, които прѣдставляватъ море отъ иглолистна гора; на югъ — голѣми пасбища — ливади изъ плитки котловини и обли малки възвишения пропарени съ иглолистна гора. По върха пасѣха двѣ каракачански стада — овце.

Въ 5.20 ч. заслизахме къмъ Крива рѣка. Цѣлиятъ склонъ е безлѣсенъ — много добро пасище. Въ 6.8 ч. бѣхме въ подножието на върха, а въ 6.50 слѣдъ като прѣминахме широката мочурлива котловина на Крива рѣка стигнахме въ войнишкия постъ — хубаво здание съ 4 стаи — приспособено и за обстрѣлване на срѣщния турски постъ.

Границитѣ между Рила и Родопитѣ

Една отъ цѣлитѣ на този дългъ излетъ бѣ: да се види дѣ най-подхожда да се постави источната граница на Рила? — До Бѣлмекенъ провѣрявахме да ли нѣкоя отъ долинитѣ Бѣли Искъръ, Марица и Ибаръ — може да се вземе за граница, както ги считатъ. Никоя отъ тѣзи долини не може да се вземе за граница, защото никоя не прѣсича централния гребенъ по-низко отъ 2350 м. и не отдѣля 2 различни по орохидрография, флора и фауна гребени.

Като се изкачихме на Бѣлмекенъ, разгледахме дали тукъ не подхожда за граница. Обръщаме се на зап. и виждаме, че Бѣлмекенъ е крайниятъ връхъ на непрѣкъснатата верига отъ високи върхове, която иде отъ централна Рила. На изтокъ отъ Б-нъ е доста широката котловина на Крива рѣка, която достига дѣ 1900 м. вис., а задъ нея се редятъ по низкитѣ родопски гребени повечето залѣсени, на които най-високата точка е 2288 м. Ето защо всички участвуващи въ този излетъ казаха, че *Крива рѣка при Бѣлмекенъ трѣбва да се вземе за граница между Рила и Родопитѣ*.

Освѣнъ тази анкета на участвуващитѣ въ дългия излетъ за границата на Рила — въ полза на това мнѣние може да се кажатъ още и слѣднитѣ доводи:

1. Запитвалъ съмъ нѣколко души горски инспектори, лѣсничей и погранични офицери, които сж обхождали много пжти въпроснитѣ мѣста, и които е интересувалъ въпросътъ за грапицата на Рила; тѣ сж ми посочвали това мѣсто — Крива рѣка — за граница. 2) Ако разгледаме орохидрографията на рилскитѣ върхове до Бѣлмекенъ, ще видимъ, че тѣ по всичко си приличатъ: висина, форма, обрастналостъ — южнитѣ трѣвисти, сѣвернитѣ нацърбени съ циркуси, въ дѣното на които има езерца. 3) Флората и фауната на всички върхове на Рила до Бѣлмекенъ е една и сжща и различни на тѣзи отгатыкъ Кр. р. — (гл. Родопитѣ и Рила и нихната разтителностъ“, отъ Ст. Георгиевъ — Мин. Сб. III. 325.). 4) Неправилно е да се взематъ за граница Бѣли Искъръ, Марица, или Ибаръ затова, че имали дълбоки долини: всички долини на Рила сж дълбоки. Въ случая важи 1) да ли прѣсича най-низко централния гребенъ на Рила, 2) да ли гребенитѣ, които раздѣля, сж разни по всичко. Крива рѣка има най-низко ниво — тя прѣсича централния рилски гребенъ най-низко, и тя отъ двѣтъ си страни има разни върхове: на западъ и сж високитѣ голи великани: Сиври чалъ, Равни чалъ, Бѣлмекенъ по 2640 м. и Камененъ чалъ — 2591., а на изтокъ — почти залѣсенитѣ по низки върхове: Аджидаденца — 2090 м. Джаферица — 2283, Чакърица — 2196.

Крива рѣка се съединява съ Чакърица, най-дългия и правъ притокъ на Мѣста. Тѣй че двѣтъ — Мѣста съ Чакърица и Крива рѣка — притокъ на Сестримската рѣка — най-подхожда да се взематъ за граница между Рила и Родопитѣ.

15 Августъ

Крива рѣка — Куртово — Юндола — Лъжене.

Въ 6.20 ч. сутринята тръгнахме по новоочертаното шосе за Бѣльово и слѣдъ 20 м. се отбихме по една пжтека, която обикаля гребена Джаферица, (понеже прѣзъ него минава границата) и слиза на Куртово — влашки колиби. Въ 8 ч. закусвахме при студената чешма. Наоколо, гората бѣше изгорѣла; допуска се, че била подпалена отъ власитѣ — каракачанитѣ, за да се образува пасище. При мандрата имаше десетина каракачани — набрали коприва за свинетѣ си. Минахме „Самара“ и се спуснахме прѣзъ едра букова и иглолистна гора и послѣ по хоризонтална пжтека отидохме на колибитѣ — Куртово или Бакийца. По пжтя каракачанитѣ ни се оплакваха, че не имъ позволявали да си бератъ наблизу дърва, при все че около колибитѣ имъ има много сухи дърва. Правили имъ много прѣчки и съ това ги принуждавали да се изселятъ, съ което щѣла да изгуби общината Бѣльово и държавата, понеже се намаляватъ стадата. — А като запитахме нѣкой горски човѣкъ — лѣсничей — той казва тъкмо противното: че каракачанитѣ повече врѣдатъ, отколкото ползуватъ държавата, понеже опустушаватъ горитѣ. На колибитѣ бѣхме въ 10.10 ч. Има до 80 дъсчени кжщи — бараки. Имаше десетина сѣмейства отъ Бѣльово дошли на лѣкуване. Има пространно пасище къмъ границата, което сега бѣше запазено за косене. Наблизу е поста „Чадъръ тепе“ в. 1798м., отдѣто се открива далечна гледка: редатъ се гладки гребени отъ Доспатъ дагъ и задъ тѣхъ се синѣе Пирина.

Въ 11.45 ч. продължихме по много добъръ коларски пжтъ изъ разкопна иглолистна гора. — Бѣхъ слушалъ за прочутитѣ Бѣльовски гори, нѣ прѣзъ това пжтуване се убѣдихъ, че дѣйствиелно иматъ пространни гори, нѣ вече много осакатени и лошо оголявани отъ неправилно експлоатиране. — На височина 1720 м. видѣхме посѣтъ ечимикъ — сега изкласилъ. Започва пжтя да слиза по-усилено, откриватъ се отъ полянкитѣ далечни изгледи къмъ Чепино. На височина 1670 м. видѣхме нива съ ржжъ, узрѣла вече.

Въ 2.20 пристигнахме на колибитѣ Юндола 1440 м. хубава котловинка, нѣ безъ рѣкичка. Има 12 бараки. Имало около 30 сѣмейства на лѣтуване. Тукъ бѣше още П. Бакаловъ, който ни угости грисъ съ млѣко.

Въ 4 ч. тръгнахме съ пѣсни изъ хубавата млада борова гора и слѣдъ 30 м. бѣхме на поста „Св. Петка“ — (в. 1500 м.) Пжтътъ нататкъ започва да обикаля повечъ, понеже е свършенъ, затова тръгнахме напрѣваръ изъ пжтека, която криволичи изъ джбова и габерова гора. Колскиятъ пжтъ минава покрай малката рѣкичка — Луковица. На пжтя прѣдъ с. Лъжене топълъ изворъ 38° топлина, изтича свободно неизползуванъ. Въ 7 20 ч. бѣхме вече въ Лъжене и се разположихме въ първостепената вила на Дѣдо Вача. Съ тази и други нѣкои вили Лъжене се приближава до мо-

дернитѣ лѣтни курорти, дѣто по-придирчивитѣ и съ вкусъ любители на лѣтуване по банитѣ, могатъ да намѣрятъ всички удопства: хигиенични стаи, чистота, редъ, тишина, градинки съ рози и разни цвѣта и отдѣлна гостилница.

16 Августъ.

Лъжене — Баня.

Съ каква услада си прѣдставяхме при несгодитѣ прѣзъ излета (неудобно легло, студъ нощно врѣме, силна умора) щастието, което ще изпитае като се разположимъ въ Лъжене слѣдъ излета. И наистина, сега изпитвахме услада на мекитѣ кревати, като си спомнувахме „клинцитѣ“ (гвоздеитѣ), които ковахме при Маринковица, страхътъ който изпитвахме въ мъгливото дъждовно врѣме по Сухия чалъ, или зѡра и потенето при изкачването по стрѣмнинитѣ. . . Нѣ радости, доволствата, знанията и здравословната полза отъ този излетъ, далечно надминава отрицателнитѣ — неприятнитѣ нѣща — даже да става — затова още неотморени замислюваме нови излети. . .

Изкъпахме се въ една отъ банитѣ (но не „направихме баня“, защото си имаше направени бани) и слѣдъ обѣдъ отидохме до с. Баня да се запознаемъ съ околността. Разходихме се (нѣ „не направихме разходка“) до Клептуза — голѣмъ студень (9° С.) изворъ (Баром. ми иоказва 685 м. в.). Подъ Клептуза минава р. Ябланица (а тукъ я наричатъ Старата рѣка), — сжщата Ели дере. Надъ Клептуза започва гжста борова гора. Природата е много щедро надарила тази долина — Чепинската. Много извори — минерални, които иматъ разна цѣрителность, разкошната горска природа, умѣренния климатъ и плодородността на почвата, ще привличатъ много нови заселници. И не е чупно слѣдъ врѣме Чепинската долина да стане нашия Карлсбадъ и десеткитѣ напуснати минерални извори да бждатъ използувани. Лъжене и Баня сж се обърнали вече на градчета, прошарени съ мн. хубави архитектурни здания.

Проектирахме да отидемъ до една голѣма пещера (2—3 ч. въ планината), нѣ отложихме за наскоро дохожеане, защото нѣкои отъ излетниците бързаха вече за София.

Върнахме се въ Лъжене. Право шосе около 2 к.м. съединява двѣтѣ села. Бобови и овощни градини изпълнятъ тукъ: прочутъ е тукашния бобъ.

17 Августъ.

Лъжене — Алабакъ — Бѣльово — София.

Въ 8.10 напуснахме Лъжене и по хубаво шосе стигнахме въ Каменица за 15 м. Това село доскоро е държало първенство въ Чепинската котловина, когато другитѣ Чепински села сж повече съ помаци заселени; нѣ сега централно става Лъжене и тамъ е прѣнесена прогимназията, сждилището и др. учреждения. Нѣ по

хигиеничностъ Каменица трѣбва да е първа, защото има югоисточно положение на високо и изцѣдно мѣсто. Добро шосе — полунаправено — има до Корова, дѣто бѣхме въ 9.15 (в. 720 м.). Това село е чисто помашко. Спомнихъ си, че прѣди 7 години пжтувахъ за Алабакъ съ 4-ма помаци отъ това село, които отиваха на косене по високитѣ ливади. Интересувахъ ме много нѣща за тѣхъ, затова ги заразговаряхъ и тѣ се поосвободиха, та започнахме по интименъ разговоръ.

— Какви сте вие?, питамъ ги.

— Турци сме, отговаря ми най-стариятъ.

— Знаете ли турски?

— Малку знаемъ.

— Тогава — какви турци сте, като не знаете турски? А български отъ дѣ знаете?

— Още отъ прадѣдитѣ ни, така е останало отъ старо врѣме.

— Вие трѣбва да сте били българи — и ние знаемъ по книгитѣ, че сте били българи християни, но прѣди 260 год. (1657 г.) сте били поурчени.

— Така требе да е било, казва по-младиятъ. Азъ служихъ въ българската войска, та и тамъ ми казваха това.

Нъ на стария, не му се ще да признае това, — че по народностъ е българинъ. Нъ той ме изненада съ свойга привързаностъ и любовъ къмъ родината си.

Запитва ме:

— Вие, г-не, трѣбе да сте ходили много по разни мѣста — Има ли мѣсто по-хубаво, по-красно и по-плодовито отъ нашето?

Учуди ме това запитване, особено сърдечността, съ която го изказваше. — Защо? — питамъ го.

— Защото по-лани бѣха дохождали наши ходжи и ни придумаха да се прѣселимъ въ Ана-долуко. Огидохме нѣколко души отъ тука да видимъ какви сж оние мѣста и ако сж добри за насъ, тогава ще заведемъ и дѣцата си. Нъ като видохме каква е пуссиня тамъ, какво е пекло, задушно — неможахме да стоимъ и единъ мѣсець. И като си дойдохъ тука, ратландисахъ се! Не верувамъ да има на друго мѣсто нашио хладъ и нашата красна земя! Много доволенъ остана като му потвърдихъ че, наистина, нашата земя е най-добра за живѣне.

По-младиятъ почна да си пѣе една старонародна българска пѣсенъ. Замолихъ го, та седнахме въ една ливада, и ми изпѣ двѣ старонародни пѣсни.

— Ако искашъ по-стари пѣсни, дойди у нашето село Корова, когато имаме байрамъ, тогава ще те заведе дома, ще се съберемъ и съ други пѣвци у селото и ще можешъ да изпишешъ много пѣсни. Дадохъ му възнаграждение за пѣснитѣ — и за врѣмето, което изгубиха отъ косенето, и се раздѣлихме като първи приятели.

Правягъ впечатление помакинитѣ съ своята фанатичностъ: и стари помакини като видятъ даже 4—5 годишно дѣте мжжко, за-

връщатъ си гърба да имъ не видятъ лицето — и се забулватъ изцѣло, та едва виждатъ прѣзъ малката пролука на фереджето оставена около очитѣ.

Пжтътъ — колски — отива покрай рѣката. Въ 10.10 пжтътъ завива въ лѣво низъ единъ долъ и послѣ въ дѣсно по склона започва да се изкачва. Нѣйдѣ се разклонява пжтя; трѣбва да се слѣдва по широкия и утъпкания пжтъ. Нѣколко чешми по пжтя има, нъ все съ варовита вода. Въ 1.50 при началото на борвата гора намѣрихме кладенче съ вкусна вода. Въ 2.35 ч. бѣхме на сѣдловината Алабакъ (в. около 1300 м.)

Грамадниѣ борове и чамове по върховетѣ, и буки по сѣверния склонъ — свидѣтелствуватъ, че тукъ е имало вѣковна гора. Сега цѣлата седловина е голо пасище. Въ 2.55 тръгнахме надолу. Гората повечето букова, и пжтеката добра — подкараха ни да запѣемъ. За послѣденъ пжтъ въ този дълъгъ излетъ изредихмс задушевнитѣ си любими пѣсни. . . Нъ трима—четирма отъ другаритѣ се опасяватъ да не изпуснемъ трена, та усилятъ хода — и напослѣдкъ се обърна на бѣгомъ за нѣкои (особено за Г-нъ Ик-въ). Въ 5.15 бѣхме въ Бѣльово, и направо тръгнахае за гарата, дѣто пристигнахме въ 6 ч.

Тукъ се видѣхме съ Юндолци. Нахранихме се. Тренътъ пристигна и ни понесе къмъ София. Изминали сме 41,000 крачки за 8 ч. 30 мн.

Очетъ на Плѣвенския клонъ за 1912 и 1913 год.

Между жертвитѣ, които българския народъ даде въ послѣднитѣ войни, отъ нашето дружество тоже паднаха на бойното поле трима добри членове. Тѣ сж: поручикъ Ст. Попивъ отъ Елена, Киро Г. Шоповъ отъ Плѣвенъ, търговецъ и Панко Върбановъ, учителъ отъ с. Осенецъ (разградско), бивши секретаръ на д-вото.

На 20 мартъ 1912 год. клонътъ имъ годишно събрание, въ което старото н-во даде отчетъ за дѣйността прѣзъ 1911 год. и се избра ново н-во въ съставъ: прѣдседателъ Кр. Антоновъ, секретаръ И. Василевъ, касиеръ М. Казанджиевъ, свѣтници Ив. Генчевъ и Н. Бърдаровъ.

Така конституирано, настоятелството въодушевлено отъ желание да направи, що годѣ за реализиране туристичното дѣло, се залови за работа, за да може поне отчасти да разхубави околността на Плѣвенъ и да създаде добри условия за привикване гражданитѣ да търсятъ, срѣдъ благотворното влияние на природата, удоволствие и чистъ въздухъ.

Въ тѣзи си грижи, н-то се обърна къмъ кмета, комуто, между другото то пишеше:

„Покрай другитѣ цѣли, дружеството ни се стрѣми да запази и естественитѣ красоти на града. Катлъшката долина съ своитѣ увехтели скали, гравирани отъ вѣковетѣ и обраснали съ зеленина, прѣдставляватъ пригна за окото картина, която извиква възхищение и наслада у всѣки посѣтителъ. Тази естествена картина трѣбва да се запази въ всичкитѣ свои прѣлести. Обаче, за съжаление, цѣлата долина е изоставена на произвола на отдѣлни хора, които сж я прѣвърнали на нескончаема каменна кариера по цѣлото ѣ протежение — всѣки кърти камъни и я обезобразява по най-безогледенъ начинъ . . .“.

Все съ сжщата цѣль, н-то се обърна къмъ военнитѣ власти да изчистятъ пжтя, водящъ до туристическата градина, а тѣй сжщо се обърна до Държавното Лѣсничейство за покровителство на градината.

Нека веднага споменемъ, че отъ всѣкждѣ се отзоваха благоприятно въ услуга на дружеството.

По силата на рѣшението въ годишното събрание, н-то отдаде на уреждане и експлоатиране пещерата — бюфетъ въ туристична градина, като отъ своя страна, при услугата на плѣв. общински кметъ и техническитѣ общ. власти, схвана изворната вода и я пусна да тече срѣдъ пещерата, като плѣнителенъ водопадъ; дълбочината въ дъното на пещерата бѣ прѣвърната въ изба — складъ и въ такъвъ видъ пещерата — бюфетъ, почна да функционира при посѣщението на множество плѣвенски граждани, които въ свободното си врѣме отиваха тамъ да се повеселятъ, да подишатъ чистъ въздухъ и да се полюбуватъ на хубавата природа.

Н-то, благодарение ревностната работа на касиера г. Казанджиевъ, изработи нѣколко художествени фотографически снимки на гр. Плѣвень и близката му околностъ. Съ разрѣшение на желѣзо-пжтнитѣ власти, тѣзи снимки сж изложени въ хубава собствена витрина на плѣвенската гара на показъ на заинтересуванитѣ ижтници. Една такава снимка, прѣдставляваща града Плѣвень въ тихо и спокойно врѣме, гледано отъ височината на Скобелева паркъ, бѣ поднесена като подаръкъ за споменъ отъ името на дружеството на прѣдседателя на парижкия градски свѣтъ Г. Феликсъ Руселъ, когато той бѣ гостъ на Плѣвень (14 априлъ 1912 год.).

За да улесни всички посѣтители на града и да заинтересува повече обществото, н-то приготви и отпечати „краткъ пжтеводителъ на гр. Плѣвень“ съ планъ на града и околността, както и необходимитѣ кратки свѣдения за Плѣвень въ минало и настоящее. Пжтеводителтъ, който е направенъ въ видъ на отворена карта, донесе и единъ добъръ приходъ на д-вото отъ рекламитѣ, напечатани върху корицитѣ му. Поради интереснитѣ свѣдения въ него и поради ефтенята му, той се търси отъ всѣки посѣтителъ на града.

Настоятелството смята, че съ този пътеводител е направил едно добро и мисли въ бъдаще, че е належаще разширението и подобренieto на пътеводителя.

Настоятелството проектира редъ излети, близки и далечни. Единъ голѣмъ излетъ стана на 2 и 3 юни 1912 год., въ който взеха участие сѣмейно около 40 туристи и гости. Той бѣ направенъ до Черепишкия манастиръ, дѣто имѣ срѣща на Плевенскитѣ, Вратчанскитѣ и Софийскитѣ туристи.

При голѣмия брой туристи отъ 3-тъ града, всрѣдъ дневнитѣ прѣлѣсти на Стара-планина, скрити въ недрата на Искърскитѣ хълмове, населявани съ горди балкански орли, туриститѣ дѣйстви-телно изпитаха едно истинско удоволствие, що може да имъ до-стави българската природа.

Другъ единъ излетъ добръ организиранъ и многообѣщающъ до Гигенъ прѣзъ юни 1912 год. не се състоя, поради лошото врѣме тъкмо въ прѣдвечерието, когато щѣше да се реализира.

Единъ излетъ бѣ направенъ въ края на мартъ 1912 г. до София и обратно, въ който зеха участие 7—8 туристи.

Малки и близки излети до „Чифлика“, до „Каплѣка“ и дру-гадѣ около Плевенъ сж правени по често и отъ по малки групи.

Прѣзъ лѣтото на 1912 год. настоятелството замислюваше единъ по голѣмъ излетъ до Букурещъ, столицата на нашитѣ „до-бри“ сѣсѣди тогава. Бѣха се направили дори постѣпки, за да се узнаятъ условията за пътуване. Въ този излетъ, който се проек-тираше да стане прѣзъ септември 1912 год., много туристи отъ София, Търново и др. бѣха изказали желание да зематъ участие. Събитията, обаче, ни изпрѣвариха и осуетиха всичко.

За XII редовенъ туристически съборъ, който се състоя на 2 и 3 августъ 1912 г. въ гр. Дупница, нашето д-во се прѣдстав-ляваше отъ официалнитѣ делегати прѣдседателя Кр. Антоновъ, ка-сиера М. Казанджевъ и отъ Д. Мариновъ, учителъ, който добро-вольно взе участие въ събора.

Число на членовѣтѣ. Отъ 56 члена, колкото сж били въ началото на отчетното врѣме (1912 и 1913 год.), излѣзли сж по-различни причини 19 души (13 сж прѣмѣстени другадѣ); оставатъ 37 членове; записаха се нови 31 — всичко 68 членове, отъ които 11 жени.

Приходите и разходите на дружеството прѣзъ 1912 и 1913 години сж били:

За отчетното врѣме постѣпили.	525.50 л.
изразходвано.	353.50 л.
Остава чистъ приходъ сега.	172 л.

плюсъ още 2,200 пътеводители на обща стойность . 110 л.

Най-сетнѣ, Н-вото като съобщава на събранието окръжното на Центр. Н-во № 1 9-X 913 год. моли отъ своя страна чле-новетѣ — туристи да се проникнатъ по дълбоко отъ идеята за туризма, да заработятъ по усърдно, за да бжде обходена и

изучена нашата земя повече, защото слѣдъ голѣмитѣ нещастия, българската земя, като че ни стана по мила, по привлекателна и по хубава.

За 1914 год прие се слѣдния приходоразходъ:

Приходъ.

	лева
Останали отъ отчетнитѣ години (1912, 1913).	172
Отъ членски вноски (50 чл. по 6 л.).	300
Отъ градината.	30
Отъ продажба на готови пжтеводители.	110
Случайни постъпления.	10
Недобори.	60
Всичко приходъ.	682

Разходъ.

	лева
Наемъ за канцелария.	50
Абонаментъ за Бълг. Туристъ (2 теч.)	2
За делегати на събора	70
25% отъ прихода отъ чл. вноски за Ц. Н-во.	75
За слуга.	50
Непрѣдвидени.	40
Канцеларски разноски.	20
Излишъкъ	375
Всичко разходъ.	652

Прѣдседателъ: *Кр. Антоновъ.*

Секретаръ: *И. Василевъ.*

Найденъ Стефановъ.

Да се съединимъ.

(Едно мнѣние — позивъ.)

„Съединението прави силата“ е девизътъ на България, а у тая чудно хубава, но злочеста страна всичко е противъ този девизъ. Вземете за примѣръ, която щете организация — политическа спортна или друга — и ще се убедите въ това.

Въ България има вече 14 политически партии, голѣмата частъ отъ които нѣматъ никаква разлика помежду си въ схващанията

за държавно управление и въ начинитѣ на самото управление, освѣнъ въ личноститѣ, отъ които се комплектуватъ. Тази голѣма частъ отъ партии е изгубила своятъ колоритъ на такива и се е прѣобърнала просто въ дружества за наемане и експлоатиране управлението на държавата.

Въ България има и четири спортни организации: туристическа, ловджийска, колоездна и юнашка, които, дѣйствуващи по отдѣлно, всѣка за себе водятъ единъ твърдѣ анемиченъ животъ*) и въ голѣма степенъ не оправдаватъ цѣлитѣ, що сж си поставили. А всички тѣ прѣслѣдватъ почти едни и сжици културни цѣли: физическо и умствено развитие. За разграниченията на тѣзи цѣли нѣма да говоря, защото всѣки може да ги намѣри въ уставитѣ на отдѣлнитѣ организации, въ едни отъ които нѣкои сж поставени на по-прѣдно мѣсто, а въ други на по-дирно.

За да изиграятъ тѣзи организации оная велика роль въ живота на нашиятъ народъ, която имъ прѣдлежи, особено сега слѣдъ струпалитѣ се национални злочестини, необходимо е тѣ да сж достатъчно силни въ организационно и финансово отношение. А такива тѣ ще бждатъ, като се съединатъ подъ знамето на единъ *спортенъ сюзъ*.

Какво ви прѣчи? — нищо. Всѣка отъ тѣхъ ще образува отъ себе си отдѣлъ на сюза и то по отношение специалнитѣ уреди, съ които си служатъ членоветѣ: колело, пушка, гимнастически машини, туристични снаряжения и пр., а не и по състава на самитѣ членове, защото вземете списъцитѣ на членоветѣ на тѣзи отдѣлни сега организации и ще видите, че голѣмата частъ отъ тѣхъ сж членове и тукъ и тамъ, въ една и друга, или и въ четирѣ.

А съединени усилията на членоветѣ на този сюзъ и сгруппирани имотитѣ и капиталитѣ на тѣзи отдѣлни организации ще дадатъ такъвъ тласкъ на спорното дѣло у насъ, ще развиятъ тѣй много любовта къмъ отечеството и природата, ще приложатъ за народното дѣло и душа най-цѣлебниятъ лѣкъ, прѣдписанъ вече като въ рецепта въ дружественитѣ устави, щото толкоза не бихме постигнали — така разединени — и въ цѣлъ вѣкъ.

Проче, нека всички туристи, колоездачи, ловджии и юнаци си подадемъ ржцѣ за задружна работа; нека се съединимъ въ единъ сюзъ, защото тогазъ ще бждемъ по-много и по-силни.

София, априлъ 1914 год.

Общъ пжтеводителъ за България.

Дирекцията на Желѣзницитѣ и Пристанищата се е обърнало до настоятелството на Б. Т. Д. съ писмоотъ 17-III. т. г., въ което съобщава, че тъкми да издаде илюстриванъ пжтеводителъ на

*) Годишнитѣ отчети на тѣзи организации най-добрѣ рисуватъ тѣхниятъ анемиченъ животъ.

България, назначенъ да разкрие и улесни на чужденцитѣ интереса за пжтуване изъ нашето отечество. За изпълнение на тоя свой кроежъ, речената дирекция иска отъ Б. Т. Д. слѣднитѣ свѣдения:

Кжси исторически бѣлѣжки за нашитѣ градове; всички бѣлѣжитости, заслужаващи внимание, и ако бжде възможно, съ тѣхнитѣ фотографии; по главни хотели, ведно съ цѣноразписитѣ; подробни свѣдения за съобщенията изъ околноститѣ на тия градове; гдѣ има дѣятелни турист. д-ва и прѣдставители, които биха могли да бждагъ полѣзни за чужденцитѣ — туристи и ако може, да се посочатъ услугитѣ и съдѣйствиата, на които чужденцитѣ ще могатъ да разчитатъ.

Настоятелството на Б. Т. Д. отъ своя страна се е позовало до клоноветѣ отъ нашата туристическа задруга, за да набавятъ на казаната дирекция исканитѣ свѣдѣния за пжтеводителя. Нашата задруга трѣбва да покаже, че сжществува не само зарадъ името си и зарадъ пжтувалнитѣ изгоди, но и се пригича на инициативи отъ по широкъ характеръ. Съ вѣщо знание и услуги, тя трѣбва да се покаже достойна за името си и още повече достойна за сегашнитѣ и бждащи улеснения, които зависятъ за нейнитѣ бленове отъ рѣчената дирекция.

Поради това, като съобщава на всѣки туристически клонъ, какви свѣдения се искатъ отъ Б. Т. Д. за единъ добъръ и надежденъ водачъ по България, настоятелството на задругата моли да му съобщатъ както клоновитѣ настоятелства, така и частни лица, кой каква областъ си опрѣдѣля, за да събере изъ нея свѣдѣнията и до кога ще може да изпрати въ централата тия свѣдѣния.

Централното настоятелство се е задължило прѣдъ Дирекцията на желѣзницитѣ да ѝ набави, изработи и сгъкми въ една цѣлостъ всички свѣдения най-късно до края на юлий т. г. Настоятелството на клоноветѣ и всички желающи нека иматъ това прѣдъвидъ, за да се съобразяватъ съ тоя краткъ срокъ. Обяснения по изпълнението на работата могатъ да се искатъ отъ централното настоятелство на Б. Т. Д. — София.

Изъ чуждия туризмъ.

Първото възкачване на върха Юнгфрау (4166 метра.)

Числото на тия, които сж се възкачвали на върха Юнгфрау се увеличава отъ година на година съ голѣма бързина. Днесъ не е вече необходимо да се измине цѣлиятъ пжтъ пѣшкомъ, понеже желѣзницата — това гигантско и чудно техническо дѣло, довежда пжтницитѣ на една височина надъ 3000 м. къмъ върха. Мнозина извършватъ това пжтуване съ желѣзницата, послѣ се връщатъ

пакъ назадъ, безъ да сж се възкачили до върха Юнгфрау, а само малцина отъ тѣхъ, които сж съ или безъ водачъ, прѣдприематъ много трудното и опасно възкачване до въздуха. Слѣдъ нѣколко години и това ще се измѣни, а именно, когато желѣзницата бжде привършена и стигне до самия върхъ. Нѣма тогава да бжде нищо особено, ако нѣкой ще разказва на своитѣ познати: „Прѣзъ това лѣто бѣхъ на върха Юнгфрау, на 4166 метра височина“.

Когато прѣзъ Августъ 1811 година се прѣсна слухъ, че двама смѣли мжже сж успѣли да се изкатератъ до върха Юнгфрау, никой не повѣрва на тази новина.

Вѣрваше се тогава, че Юнгфрау — тази планина, която наоколо е заградена съ глетчери, е съвършено непристъпна и само нѣколко години по рано заблѣлжителни изслѣдователи бѣха обявили, че никога неще успѣятъ да покорятъ, даже отчасти този планински исполинъ, поради ужаснитѣ бездни, грамадни пустини отъ снѣгъ, ледъ и камъни и съвършено непрѣодолими прѣпятстия. Планинскитѣ жители, разбира се, още повече се сграхуваха отъ тия ледени исполини, които домуваха въ пукнатинитѣ на глетчеригѣ и погубваха всѣки, който посмѣеше да стѣпи въ тѣхната държава.

Прѣди вѣкове на върха обитаваше ледената дѣвица, едно хубаво женско сжщество, което обаче, бѣше твѣрдъ жестоко и сурово, нейнитѣ очи гледаха страшно и ако нѣкой само се опиташе да се възкачи на върха, той щѣше да бжде безмилостно убитъ отъ ледената дѣвица.

Сегизъ-тогизъ нѣкой смѣлчаци се бѣха опитали да побѣдатъ горделивия леденъ исполинъ, обаче, слѣдъ кжсо врѣме се връщаха и пакъ новинитѣ се повтаряха: „невъзможно е и никога не ще бжде възможно да се отиде до върха.“

При все това, Йоханъ Рудолфъ Майеръ и неговия братъ Йеронимусъ не се уплашиха.

Нѣколко години наредъ двамата смѣли младежи мислѣха да се възкачатъ на върха Юнгфрау.

Планътъ трѣбваше най-сетнѣ да се изпълни. Слѣдъ като взѣха съ себе си двама Валийски ловци на диви кози, за да ги придружаватъ и да имъ помагатъ, а сжщо единъ носачъ отъ *quaternen* на 1 августъ 1811 год. малкиятъ керванъ трѣгна на пѣтъ, снабденъ съ вжжета, трнокопи, храна, дърва и една стѣмба дълга 20 стѣпки. Двамата братя, които произхождаха отъ *Aarau*, и бѣха опитни алпинисти, познаха възкачването за върха Юнгфрау отъ *Sotchenlücke* къмъ *Aletschfirn*. Отначало вървѣше по лесно, отъ колкото се мислѣше. Снѣгътъ бѣше дебелъ, та често се потѣжваше до бедрата, обаче, тѣ вървѣха внимателно и полека напѣдъ, като изпитваха точно всичкитѣ мѣста, и вечерята едва стигнаха безъ нѣкакво нещастие, до единъ малкъ скалистъ островъ, близо до мѣстото, гдѣто се съединява *Aletschfirn*, който по това врѣме се наричаше още и *Lotschengletscher*, съ *Aletschgletscher*. Скалитѣ, стѣрчаха нагорѣ отъ тритѣ страни и съставляваха една защита противъ леденитѣ върхове, затова тѣ рѣшиха тамъ да си построятъ

нощния лагеръ. Накладоха единъ малъкъ огънь и въ весело настроение смѣлитъ мжже заспаха дълбокъ освѣжающъ сънь. На другия день, тѣ станаха рано сутринята.

Небето бѣше сиво, гъсти облаци се бѣха натрупали и отъ свѣтлитъ и блѣстящи на прѣдния день глетчери, които даваха такъвъ величественъ изгледъ при слънчево сияние, нищо вече неможеше да се види.

При това фартуната виеше и отъ врѣме на врѣме се чуваше глухия гърмежъ на падающитъ въ долинитъ снѣжни прѣспи. Тѣ се увиха по добръ въ мантиитъ си и почнаха да се подготвятъ за продължение на пѣтуването. — Току що експедицията бѣше напуснала пазящитъ скали, когато бурята заехтя така, че неможеше и да се мисли за отиване по далечъ.

При всичко, че тѣ търсѣха чрѣзъ забиване на куки въ леда да си направятъ единъ охранителенъ опоренъ пунктъ, стана просто невъзможно да се изкачатъ нито стѣпка нагорѣ. При това въ лицето на смѣлцитъ хвърчаха постоянно ледени парчета и раздробени камъни, така че тѣ веднага трѣбваше да се върнатъ на първото си запазено мѣсто и да чакатъ до като бурята, поне що годѣ утихне. Обаче, изглеждаше почти като че ли гледчеровитъ духове наистина бѣха се всички съживили и искаха да унищожатъ смѣлитъ нападателъ. Бурята бѣснѣше по силно и по диво, а снѣгътъ навѣваше все по гъсто, така че едва можеше да се види на три крачки далеко.

И послѣ внезапно се раздаде единъ грѣмотевиченъ трѣсъкъ като че ли всичкитъ планини наоколо се срутиха. Даже и смѣлитъ братя Майеръ, ужасени, се притиснаха плѣтно до пазящия ги издатъкъ на скалата. Единъ камененъ пластъ се бѣше съборилъ и повлѣкалъ съ себе си грамадни парчета отъ скалитъ, а бурята все бѣснѣше. Обѣдъ бѣ изминало, когато най-сетнѣ изглеждаше, като че ли ужасътъ бѣше поотминалъ. Отново трѣгнаха на пѣтъ, като се качваха по направление къмъ върха Mönch (Калугеръ, 4105 м. високъ), обаче, отъ тамъ неможеше да се отиде по нататъкъ.

Тѣ пакъ се върнаха, за да намѣрятъ нѣкой новъ пѣтъ. Всѣкакво търсене бѣше напраздно.

Тогава двамата ловци се опитаха да убѣдятъ братята да се върнатъ назадъ, обаче, срѣщнаха енергично съпротивление; „азъ трѣбва да се кача горѣ, трѣбза, трѣбза,“ повтори упорито по стария братъ, а по младия го подѣржаше. Ловцитъ заплашваха, че ще се върнатъ, обаче, братята имъ отговориха хладнокрѣвно: „Идете си, ний сами ще достигнемъ върха“. Тѣ останаха. Следъ напраздно скигане насамъ-нататъкъ, тѣ рѣшиха най-послѣ днешния день да почиватъ. По тоя начинъ, тѣ останаха да нощуватъ на най-южния склонъ на планината Trugveg (2356 м. високъ), малко по на югъ отъ Mönch.

Този пѣтъ нощниятъ лагеръ бѣше по малко приятенъ.

Ситниятъ снѣгъ проникваше прѣзъ дрѣхитъ и прѣзъ нощта пѣтницитъ често трѣбваше да ставатъ и чрѣзъ гимнастически

упражнения да съживяватъ вкоченясалитѣ части на тѣлото си.

Накладениятъ огънь неможеше нищо да помогне срѣщу щипящия студъ и само съвсѣмъ малко подкрѣпени и отпочинали, тѣ на другия день, 3-й Августъ, рано сутринята се приготвиха за пжть.

Бурята прѣзъ нощта бѣ съвсѣмъ утихнала, а състояннето на снѣговетѣ бѣше много благоприятно. Пжтьтъ, който тѣ хванаха неможеше вече днесъ да се опрѣдѣли положително. Прѣдполага се, че малкия керванъ се е възкачилъ прѣзъ *Yungfrauenfirn* къмъ склоноветѣ на *Rottalhorn* и като сж прѣсекли послѣдния, тѣ сж стигнали на единъ пунктъ на севѣрния гребенъ на *Rottalhorn*, лежащъ 30—40 метра надъ височината на *Rottalsattel*.

Прѣдположението имъ, че леденитѣ полета на *Rottalhorn* стоятъ въ непосредствена свръзка съ тия на върха Юнгфрау излѣзе съвсѣмъ лъжовно и прѣдъ тѣхъ стоеше още единъ твърдѣмъченъ пжть до върха. Къмъ 8 ч. с. слѣдъ значителни трудности и най-голъми мъчнотии, тѣ стигнаха на отвѣсното възвишение на сжщинския връхъ на планината, слѣдъ като посрѣдствомъ въжетата и търнокопитѣ по напрѣдъ си бѣха пробили пжть прѣзъ гледчеритѣ, пукнатинитѣ на скалитѣ и прѣзъ обширни снѣжни и ледени равнини.

Стрѣмно наклоненъ лежеше прѣдъ тѣхъ сжщинския връхъ, като сегисъ-тогисъ прѣзъ мъглата прозираше едно парченце зелено-синя ледена стѣна. Какъ трѣбваше да се отиде до тамъ? Напраздно се опитваха да закрѣпятъ въжетата на малкия издатъкъ на планината, но не имъ се отдаваше.

Не оставаше друго, освѣнъ да опитатъ да се покачатъ на върха отъ лѣвата страна. Това бѣ едно съвсѣмъ опасно прѣдприятие, понеже гладкитѣ ледени поли падаха по-нататкъ стрѣмно надолѣ и издѣланитѣ съ търнокопитѣ стѣпки, даваха една много малка опора, По стрѣмния склонъ се напрѣдваше много бавно и на редъ пжти, ту на единия, ту на другия животътъ се намираще въ пълна опасность. Изглеждаше почти невъзможно да се намѣри една пжтека прѣзъ този блѣщящъ лабиринтъ. Прѣдъ тѣхъ стоеше гладка ледена повърхность, задъ тѣхъ дълбоки пропасти и една единствена погрѣшна стѣпка и збющата съ широко отворена уста долина, би погълнала цѣлата експедиция. Никой не поглеждаше назадъ, а запѣхтянъ се влечеше напрѣдъ. Повърхностьта ставаше все по малка и по малка, когато внезапно, тамъ се показва едно тѣсно зашеметающе острило — върхътъ!

Никакъвъ радостенъ звукъ, никаква задоволителна дума, не се изпусна изъ устата на гордитѣ побѣдители. Нѣми стоеха тѣ на върха на планината, на който не бѣше още стѣпвалъ човѣшки кракъ и съ нѣма трогателность гледаха въ далечината. Мълчаливо, тѣ развѣха едно черно знаме и го посадиха на снѣжния връхъ и послѣ дълго, дълго тѣ стоеха тамъ.

Въ своитѣ записки Майеръ пише, че той е билъ побѣденъ отъ изгледа, който му се прѣдставяше. Незабравима ще му оста-

не тая гледка наивна възвишеностъ; една гледка пълна съ страшна, устойчива високопланинска сила, пълна съ чудеса, но пълна тъй също и съ ужаси, Дълбоко, дълбоко долѣ, планинскитѣ вериги бѣха обвити въ единъ лекъ бѣлъ вуалъ и върху тѣхъ упорито се издигаха Finsterarhorn и Aletschhorn.

При тая тържественна тишина, никакъвъ звукъ, никакъвъ погледъ не издаваше вече съществуването на глухитѣ долини—дълбока, дълбока самотностъ,

— Въ всѣки случай, така мисли Майеръ, това не бѣше чувство на задоволство, не бѣше чувство на радостъ, което ме обхваща, когато бѣхъ побѣдилъ планинския великанъ. Азъ бихъ желалъ да падна на коленѣ въ почитително поклонение прѣдъ тази възвишена гледка.

Мълкомъ си свихъ ржцѣтъ, трогнатъ и развълнуванъ до дълбочината на душата си изпратихъ отъ този храмъ на високоалпийската природа една благодарствена молитва къмъ небето.

Прѣвелъ: *Вечаръ.*

Дружественъ животъ.

Търновския клонъ „Трапезица“ е далъ традиционния си годишенъ балъ на 7 априлъ въ салона на читалището. Приходитѣ отъ бала, клонътъ ще употребѣи за доизкарване туристичната хижна на Царевецъ. Търновци сж къмъ края на своятъ голѣмъ материалъ успѣхъ—построяването на хижата, който успѣхъ ще гарантира живота и стабилността на туристичното имъ д-во въ красивото и исторично сърдце на България.

Прочее, крѣпете вѣрата и ентузиазирайте и за напредъ младитѣ съратници на идеята за организираня и националенъ туризъмъ у насъ!

Софийски клонъ „Алеко Константиновъ.“ Изъ протокола на годишното му събрание, състояло се на 16 февр. т. г.: „Събранието се откри въ 10 часа прѣди обѣдъ, въ присъствието на 40 члена.

Прѣдседателътъ г. Д-ръ П. Козаровъ привѣтствува присъствующитѣ и имъ пожела ползотворна работа.

Прочете се и прие безъ разисквания протокола на послѣдното годишно събрание, станало на 5 февруарий 1912 година.

Слѣдъ това домакинътъ на дружеството г. Ил. Антоновъ прочете отчета на н-то за дѣйността му прѣзъ годинитѣ 1912 и 1913, който на края се съпроводи съ ржкоплисканя.

Почете се памѣтъта на загиналитѣ членове прѣзъ врѣме на войната съ ставане на крака.

Слѣдъ това касиерътъ г. Крюгеръ прочете доклада за състоянието на дружествената каса, а поради отсъствието на кон-

тролната комисия, г. Антоновъ прочете съставения отъ нея актъ за направената ревизия на операциитѣ, извършени прѣзъ 1912 и 1913 г. Съ акта, контролната комисия констатира пълна редовност на приходитѣ и разходите на дружеството. Г. прѣдседателътъ сложи на разглеждане отчета на настоятелството и въпроса за освобождението му отъ отговорностъ за отчетния периодъ — 1912 и 1913 год.

г. Кр. Кръстевъ. Намира дѣйността на н-то за много задоволителна. Исква да му се обясни отъ що произлиза прѣвишаването на прѣдвидената въ бюджета за 1912 год. сума за „непрѣдвидени разходи“.

Касиерътъ обяснява, че това прѣвишаване се дължи на разхода по таблата и отслужената панахида.

Събранието се задоволява съ тия обяснения.

г. Ламбовъ запитва, дали всички дружесрвени членове сж поканени да внесатъ членскитѣ си вноски за прѣзъ 1913 година.

Отговоръ му се, че съгласно рѣшението на н-то съ позива се апелира къмъ всички да се издѣлжатъ и за 1913 година

г. Поплуковъ. Одобрява напълно отчета на н-то и иска да се освободи отъ отговорностъ.

г. Б. Наслѣдниковъ. Похвалява енергичната дѣятелностъ на Софийския клонъ и прѣдлага да се изкаже благодарностъ на н-то. Благодарни на клона за голмата подкрѣпка, която указва относително редовното излизане и подобряване списването на дружествения органъ „Български Туристъ“ и апелира къмъ членоветѣ да се притекатъ и тѣ на помощъ, за да може по такъвъ начинъ туристическата организация да се яви прѣдъ обществото съ единъ добръ списванъ органъ, който ще бѣде единствения най-добъръ агитаторъ за разпространяване на туризъма у насъ.

Събранието приема единодушно и съ ржкоплѣскане прѣдложението за освобождаването отъ отговорностъ на настоятелството, включително и на касиера, за периода отъ 1 яниари 1912 г. до 1 януарий 1914 година.

г. Прѣдседателътъ благодарн отъ името на настоятелството за похвалитѣ, които се изказаха за дѣятелността на клона. (Ржкопл.)

Относително фонда „ХИЖА“, за който се говори въ отчета, касиерътъ иска този фондъ да не се отдѣля, а да остане къмъ общия капиталъ на дружеството.

г. Кръстевъ иска сумата отъ този фондъ 1400 лева, както е констатирана, да остане въ наличностъ въ дружествената каса, но да не се изразходва.

г. Б. Наслѣдниковъ. Исква запазването на фонда и отдѣлянето му на страна, макаръ и да е само 1400 лева. Исква желанието да се работи по усилено за увеличаването на тоя фондъ, за да може блѣна за Хижа на Витоша въ скоро врѣме да стане една щастлива дѣйствителностъ. Слѣдъ като фондътъ достигне сумата 3,000 лв., той намира, че може да се започне постройката на хижата.

Прѣдс. прѣдлага сумата 1400 лева да се внесе въ държавна банка на дългосроченъ влогъ съ капитализиране на лихвитѣ, като тая сума се увеличава и съ часть отъ излишъцитѣ на дружеството, които ежегодно ще бждатъ гласувани за тая цѣль.

Събранието приема горнитѣ прѣдложения.

Касиерътъ докладва бюджетопроекта за 1914 година и дава нужнитѣ обяснения.

г. Хиновъ прѣдлага вмѣсто да фигурира въ бюджета цѣлия недоборъ отъ 1912 год. като приходъ, да се намали на 60 %, понеже никога цѣлия недоборъ не може да се събере, което събранието прие.

Относително постъпленията отъ членски вноски, събранието приема да се впише въ бюджета сумата 200 лева, като се покаже: „постъпленията отъ членски вноски за 1913 и 1914 година.“

г. Поплуковъ намира, че сумата 500 лева, показана за „непрѣдвидени“ е малка, за да се набавятъ всички необходими вещи и пособия за дружеството.

г. Прѣдседателътъ сжщо я намира за малка и иска да се увеличи на 800 лева.

г. Марковъ прѣдлага да е 1100 лева, като 300 лева се изразходватъ за пжтепоказалци, 700 лева за проекционенъ апаратъ и 100 лева за бинокль.

г. Кръстевъ иска купуването на бинокль и малкъ фотографически апарати.

г. Хр. Рачевъ иска сумата, която ще се прѣдвиди да се изразходва за пжтепоказалци, табло за Царибродската гара и ако останатъ пари — за проекционенъ апаратъ.

Събранието приема да се увеличи кредита на „непрѣдвидени“ на 800 лева, като се мотивира: „за набавлението на пжтепоказалци, проекционенъ апаратъ, бинокль и други пособия.“

Произведе се изборъ, чрѣзъ тайно гласоподаване, за ново настоятелство, тѣй като мандата на всички членове на сегашното настоятелството е изтекълъ.

Резултатътъ отъ избора е оповѣстенъ въ кн. 3-4 на Б. Т. т. XII. На края иска се желание да се поиска чрѣзъ Св. Синодъ, щото въ Монастиритѣ да се опрѣдѣли по една стая за гоститѣ — туристи.

Да се помолятъ горскитѣ власти да бдятъ за неповрѣждането на поставенитѣ дружествени пжтепоказалци“.

Секретарь: Ил. Антоновъ.

Плѣвенски клонъ. Хроникраното въ прѣдшествената кн. на Б. Т., какво клонътъ се е ограничилъ да получава само два екземпляра отъ органа на Б. Т. Д., настоятелството на клона го опровергава. Не само това, но сжщиятъ клонъ е направилъ напоследъкъ значителенъ успѣхъ, като е удвоилъ числото на членовѣтъ си, достигнали вече около 75.

Редакцията се извинява за станалото недоразумѣние, благодарение непълнотата въ отчета на клона, публикуванъ въ насто-

ящия брой. Въ бюджетътъ му за 914 год., трѣбвало е въ приходъ и разходъ да стои цѣлия абонаментъ за списанието, а не само за два абонамента, както е посочено сега. Впрочемъ, това не е грѣхъ за никого, но поне стана причина, щото повече отъ клоновитѣ настоятелства да се замислятъ прѣдъ лошитѣ финансии на списанието и да потърсятъ ресурси за неговото по нататъшно съществуване.

Привѣтствуваме Плѣвенци за тѣхната ползотворна и успѣшна работа!

Б. Р. Горнитѣ редове бѣха подъ печатъ, когато получихме отъ Плѣвенското н-во едно дълго изложение върху мотивнитѣ за намалението членския вносъ съ 50⁰/₁₀, както и опровержение за получаваното само на два броя отъ списанието. Писмото е написано твърдѣ неспокойно и неоснователно се хвърлятъ упрѣци върху едно най-допустимо и невинно неувѣдомлениена редакцията. За станалото недоразумѣние, както се вижда по горѣ, редакцията на врѣме се извинява. Нека, обаче, напомнимъ, че задачата на Български Туристъ не е да полемизира и дава мѣсто на оскърбления за „лекомислие“, „явно заблуждение“, „несъстоятелностъ на сѣждения“ и пр. И нека се знае, че не ние сме, които ще подпомогнемъ за каквато да е разслабленостъ въ дружествената дисциплина и високъ духъ на пълна колегиялностъ, взаимна обичъ и много, много повече довѣрие въ искренитѣ подбуждения и ентузиязмъ у всички работници на туристичното дѣло у насъ.

Осланияки се на тая взаимна искреностъ и довѣрие, редакцията счита въпроса за изравненъ и завършенъ.

Бѣловскиятъ клонъ „Юндола“ е ималъ общо годишно събрание на 23 априли, на което е рѣшено:

1. Да се опростятъ членскитѣ задължения отъ 1. IX 1912 г. до 1. XII. 913 г. 2. Да се издѣлжи къмъ централата и 3. Избрало е ново настоятелството: Прѣдс. Хр. Рибаровъ, секр. — касиеръ Д. Хайтовъ, домакинъ А. Костадиновъ.

Централното н-во одобри рѣшенята на клона и привѣтствува юндолци съ новата има туристична работа.

Горнѣорѣховския клонъ слѣдъ войнитѣ и землетръсенията се пробужда отново На 24. априлъ сж имали излетъ до с. Арбанаси и до прочутитѣ въ околността извори. Въ послѣдствие горнѣорѣховци сж направили и други излети. Поздравъ!

Кюстендилски клонъ „Руенъ“ основанъ въ края на априлъ т. г. Записали сж се до сега 25 члена и избрали настоятелство въ съставъ: прѣдс. Ст. Стайковъ, касиеръ П. Прокопиевъ, секретаръ г-ца Ек. Ленкова и съвѣтникъ И. Захариевъ. Клонътъ проявява жизненостъ и туря основи на една планомѣрна туристична работа. Сърдеченъ привѣтъ на Руенци!

Хроника.

Нови клонове на Б. Т. Д. Основанитѣ вече клонове въ Шуменѣ, Габрово, Кюстендилѣ и Бургазѣ проявяватъ животъ. Клонътъ въ Шуменѣ изпрати до централата и своятъ обширенъ и добръ замисленъ уставъ. Дано се обяднатъ надеждитѣ, които първитѣ основатели на клона си възлагатъ. Ние имъ сърадваме и желаемъ съ прѣдставителитѣ на тия четири клона да се срѣцнемъ въ лѣтошния туристиченъ съборъ. Здравѣйте!

Отзиви за възобнова на стари клонове сме получили отъ Казанлъкъ и Сливенъ. Първиятъ отъ тѣхъ именуванъ „Орлово гнѣздо“ е възстановенъ и стѣпва отъ ново на краката си. Ще

Група софийски туристи на зименъ излетъ изъ Витоша
(12 януари 1914 г.)

се надѣваме, че и на другитѣ мѣста ще се намѣрятъ ентузиазирани къмъ туристичното дѣло ратници, за да пробудятъ клоноветѣ и ги тласнатъ къмъ по интензивна народо-полѣзна работа.

Разтурени клонове. Колкото отрядни да сж горнитѣ два факта, толкова е скърбно, дѣто два дѣйни прѣди войната клона спиратъ своето сжществуване. Това сж Еленскиятъ и Бѣловскиятъ клонове.

Централното н-во се опита да прѣустанови тѣхното разтуряне, но изглежда, че старитѣ настоятели и прѣданни организатори на туризма изъ ония краища не сж намѣрили своитѣ достойни приемници и послѣдователи. Може да се криятъ и по дълбоки причини — резултатъ отъ днешния общественъ и политически животъ на страната. Се пакъ туризмътъ у насъ си има своето оправдание.

а, може би, днесъ той е една необходимостъ. На България сж нуждни физически здрави, издържливи, дисциплинирани и горѣщо любящи я синове, а не хилови и егоистични поколения. Първитѣ добродѣтели на жизнеродостъ и гражданска самоотверженостъ се придобиватъ съ движение и дружба всрѣдъ дивнитѣ усой и планини на хубавото ни отечество, а не въ празни и не уязвими разпри изъ канцеларии и крѣчми. Спрете, български граждани, това долнопробно политиканствуване и осждително злоезичие, а идете всрѣдъ природата да заздравите вашитѣ крака и разведриете вашата угнетена душа!

Централата на Б. Т. Д. е делегирало въ Елена и Гара Бѣлово членове изъ настоятелствата на Търновския и Татаръ-Пазарчйския клонове, които да се опитатъ да въстановятъ живота на казанитѣ два клона, а ако това не стане да прибератъ тѣхнитѣ материали и архива.

Излети. Пловдискитѣ клонѣ „Калояновъ върхъ“ устроилъ на 20 априлъ т. г. излетъ до Чирпанъ и околността. Участвували сж 11 членове (една дама) и двама гости.

Софийскитѣ клонѣ е устроилъ излетъ на 23 априлъ до с. Бистрица—Желѣзница—Урвичския манастиръ, връщане прѣзъ селата Кокаляне, Панчарево и Дървеница. Участвували сж 15 члена, 1 дама и едно момиченце. Тръгнали сж на 22 априли 8 ч. в., а се върнали късно вечерта на другия день.

Една художествена новостъ за туриститѣ. Младия художникъ—студентъ въ Рисувалното у-ще г. Иванчевъ е изработилъ единъ гипсовъ **релйефъ**, прѣдставляющъ туристъ въ пълно снаряжение, който се катери по скалиста стрѣмнина. Голѣмина 12/23 см. Изработка два вида, бронзиранъ и бѣлъ. Цѣна 3 лва.

Релйефътъ е сполучливъ и ние го прѣпорѣчваме на клонитѣ настоятелства и на туриститѣ. Образци отъ двата вида сж изложени въ малката стая на дружествения локалъ „Бирария Левски“, жгълъ на ул. Алабинска и Витошка. Могатъ да се видятъ всѣки день. Порѣжкитѣ отъ провинцията направо до автора.

Платъ за туристиченъ костюмъ може да си набави всѣки чрѣзъ касиера на Софийския клонъ на Б. Т. Д. г. Р. Крюгеръ. Платътъ отговаря на всички хигиенични и естетични изисквания и струва по 12 лв. метъра.

За да стане човѣкъ редовенъ и дѣвенъ туристъ, необходимо условие е добръ да се втегне и уредъ. Първата крачка къмъ това е набавянето на единъ здравъ и красивъ костюмъ.

Излетъ на 25 и 26 май сж имали Пловдивци изъ Родопитѣ. Посѣтили сж Станимака—Бачковския манастиръ—Нарѣченскитѣ бани. Макаръ и при дъждовно врѣме, излетътъ се състоялъ и излъзалъ твърдѣ сполучливъ.

Първиятъ съборъ на младитѣ туристи ще стане на 6 и 7 юли въ Самоковъ при доста разнообразна организационна и отъ общъ интересъ програма. Слѣдъ събора юношитѣ търгватъ на го-

лѣмъ 15 дневенъ излетъ, маршрута на който допълнително ще обявятъ.

Поканени сж да присѣдствуватъ на събора централното настоятелство на нашето дружество, както и клоноветъ му.

Пожелаваме на юношитѣ—сборяни плодovита и солидарна работа за тѣй похвалната и отъ обществена полза туристична идея.

Дано Самоковъ бжде щасливъ да посрѣщне много млади и ревностни туристи, а слѣдъ тѣхъ и старитѣ такива.

Програма за излетитѣ прѣзъ 1914 г. на Софійския клонъ.

Май.

- 4. — Боянския водопадъ — Бѣлата вода — Княжево.
- 11. — Своге — Редина — Изремецъ — Мънастиря Седмъ Прѣстола — Елисейна.
- 15. — Новоселци — Монастиря — Св. Спасъ.
- 25—26. — Царибродъ — Погановския Монастиръ.

Юний.

- 1. — Елисейна — Плакалница — Згориградъ — Вратца.
- 8. — Своге — Искрецъ — Пещерата.
- 15. — Синитѣ вирове.
- 22. — Драгалевския Монастиръ — в. Кикешъ.
- 29. — Банки — Монастиря Св. Троица.

Юлий.

- 6. — Костенското дефиле.
- 13. — Златнитѣ мостове.
- 20. — Алековитѣ водопади.
- 27i — Германския Монастиръ.

Августъ.

- 2—3. — Костенсцъ — Белмекенъ — Сестримо.
- 10. — Традиционния излетъ.
- 15, 16 и 17. — **Мусала.**
- 25. — Кремиковския Монастиръ
- 31. — Бистрица — Купена — Живата вода — Кладница.

Септемврий.

- 7. — Земленския Монастиръ Св. Ив. Богословъ.
- 14. — Пашинъ Кладенецъ.
- 21—22. — Мургащъ.
- 28. — Богровъ — Чепинци — Световрачане — Куманица.

Излетитѣ ще се обявяватъ по отдѣлно въ ежедневната преса и съ обявление, поставено на дружествения локалъ, бирария „Василъ Левски“, намиращъ се на жгѣла на ул. Витошка и Алабинска, където ще ставатъ и записванията, когато ще се пжтува съ желѣзница. При взимане участие въ излетитѣ, членоветѣ ще трѣбва да се записватъ своеврѣменно и внасятъ опрѣдѣлената такса за пжтуване, за избѣгване всѣкакви неприятности, които бѣха могли да се причинятъ на главатаритѣ при покупката на билети за пжтуване. Излетниците винаги трѣбва да носятъ съ себе си при пжтуване по желѣзницата личната си карта и значка.

По причина на лошо врѣме, прѣзъ мѣсець Май можахъ да се състоятъ само излетитѣ до Боянския водопадъ — Бѣлата вода Новоселци, Монастиря Св. Спасъ и до Царибродъ — Погановския Монастиръ.

Въ едно отъ послѣднитѣ си заседания, настоятелството прие една доста обширна програма за дѣйността на клона прѣзъ текущата година, като не се съмнява, че при нужда ще намѣри подкрѣпа у всички дружествени членове, и-то разчита да може да я приложи напълно.

Приети нови членове: г-ца Даринка Динева, чиновничка, Хр. Щевиковъ, Георги Панайотовъ, Цвѣтанъ Тотевъ, Атанасъ Ц. Николовъ и Никола А. Симеоновъ, чиновници, Григоръ Николовъ и Григоръ Димитровъ, бръснари и Крумъ Паничковъ, печатарь.

Дупнишкия клонъ на 21 май е избралъ ново н-то въ съставъ: прѣдс. Н. Додовъ, подпр. Мих. Мирковъ, уредникъ на музея Хр. Тошевъ, касиеръ Ст. Изановъ, секр. Г. Пеневъ и съзвѣстници Г. Богдановъ и Ст. Близнаковъ.

Бѣлѣжка отъ редакцията. По финансови и технически причини тая книжка на Б. Т. излиза отъ печатъ близо 1½ м. по-късно. Материалътъ за нея бѣше готовъ прѣди това врѣме, та нека читателитѣ иматъ това въ съображение.

Тая книжка е послѣдня прѣдъ XIII-я туристиченъ съборъ, който ще стане въ Самоковъ отъ 2—4 августъ т. г. Програмата и маршрута на проектиранитѣ слѣдъ събора общи излети ще бждатъ допълнително уповѣстени чрѣзъ специално окржжно и ежедневния печатъ.

Така че, редакцията може да пожелае радушна срѣща и плодovitа дѣйность на близкия съборъ. Нека на широко развѣемъ знамето на българския организиранъ и високополѣзенъ туризмъ. Клоновитѣ настоятелства да направятъ всичко възможно за масовото посѣщение и успѣхъ на тазгодишния съборъ.

Отчетъ на Долно-банския клонъ „Ибъръ“.

На 20 априлъ т. г. Долно Банския клонъ „Ибъръ“ отъ Б. Т. Д. има годишното си събрание, въ което настоятелството даде своя отчетъ.

Събранието одобри отчета и освободи настоятелството отъ отговорностъ. Като се взе прѣдвидъ, че по причина на войната и голѣмото размѣстване на членоветъ прѣди нея, дружеството не е могло да прибере вноскитъ, вслѣдствие на което и приноса къмъ централната каса не е изплатенъ за 2 години. Освѣнъ това, събранието рѣши да се поканятъ всички, които желаятъ да ъждатъ редовни членове за напредъ на дружеството ни, да се подпишатъ собственоръчно въ членската книга и да почнатъ да плащатъ членския си вносъ отъ 1 януари т. г. и само на такива членове да се издаватъ членски карти. Въ резултатъ подписаха се 22 за редовни туристи-членове и се произведе изборъ за ново настоятелство, въ което се избраха: прѣдс. А. Д. Цвѣтковъ, подпрѣдс. Г. Яневъ, секретаръ Ст. Ивановъ, касиеръ И. Дебеляновъ, домакинъ Г. Сребърниковъ.

Събранието гласува този бюджетъ:

Приходъ:

1. Членски вносъ отъ 18 сигурни редовни членове	108 лв.
2. Отъ абонаментъ на сп. Б. Туристъ	18 „
3. Отъ недобори	40 „
Всичко 116'00 лв.	

Разходъ:

1. Приносъ 25 ⁰ къмъ централната каса	27 лв.
2. За абонаментъ на сп. „Б. Туристъ“	18 „
3. Дългъ къмъ централната каса за 2 години	54 „
4. За 18 тур. значки	36 „
5. Канцеларски	5 „
6. За делегати на туристския съборъ	20 „
7. За павилионъ при минералната баня	24 „
Всичко 134 лв.	

Въ сжщото събрание се опрѣдѣлиха 2 излета до „Водопада“, а другия до „Чатмалия“ съ обхождане и изучване всички мѣста, отъ които може да се вземе вода за водоснабдяването на селото.

Взѣха се още и тѣзи рѣшения: 1) да се набави за дружеството единъ фотографически апаратъ, съ който да се фотографиратъ всички забѣлжителности изъ областъта на клона, които снимки да се изпратятъ съ кжси описания за печатване въ сп. „Б.

Туристъ“; 2) да се построи една бесѣдка при минералната ни баня и оттамъ да се почне разхубавяването на околността; 3 Приклона ни да се основе фондъ съ мѣсеченъ вносъ, най малко 5 лева за желающитѣ туристи, който фондъ да послужи за направа на форменна туристка носия и принадлежности.

Дружеството е взело всички мѣрки да събере пари и се изплати на централната каса.

Празникътъ на дружеството ни „Вознесение“ се отпразнува много тържественно на оброчището подъ балкана „Св. Спасъ“, въ което взеха участие почти всички находящи се въ селото туристи съ сѣмействата си.

Прѣзъ зимния сезонъ се направиха 6 седѣнки и 3 зимни излети.

Секр. С. Ивановъ.

Прѣдс. А. Цвѣтковъ.

Нови членове на Софийския клонъ:

1. Найденъ Стефановъ — студентъ, 2. Добри Заграловъ — чиновникъ, 3. Юрданъ Димитровъ — 4. Петко Юрд. Бояджиевъ — 5. Борисъ Бабаровъ — 6. Ив. Ботушаровъ — 7. Ник. Атанасовъ — инженеръ, 8. Мавродинъ Цоневъ — чиновникъ, 9. Нейко Стояновъ — студентъ, 10. Георги Захаринчевъ — чиновникъ, 11. Симеонъ Михайловъ — 12. Н. Хр. Томчевски — 13. Сл. Поповъ — 14. Сава Юрдановъ — търговецъ, 15. Ст. Шиваровъ — чиновникъ, 16. Поручикъ Ив. Икономовъ — офицеръ. — 17. Г-ца Ек. Серафимова — учителка, 18. Лука Йоцовъ — учителъ. 19. Ас. Ганчевъ — чиновникъ 20. Хр. Г. Бърковъ — студентъ, 21. П. Радомировъ — чиновникъ. 22. Поручикъ Сл. Жабленовъ — офицеръ, 23. Никола Трънковъ — фотоцинкографъ 24. Хр. Сомовъ — чиновникъ, 25. Ман. Георгиевъ — чиновникъ, 26. Ради Б. Радевъ — чиновникъ, 27. Ст. Кировъ — Д-во Анкъръ“, 28. Тотю г. Берберовъ — Фабрика бр. Прошекови, 29. Спасъ Николовъ — чиновникъ, 30. Д-ръ. Панайтовъ — чиновникъ.

Клонътъ ни се снабди съ хубавъ призматиченъ бинокълъ, марка „Цайсъ“

Секретаръ: Ил. Антоновъ.

Поща.

Н. С. — Статията До Искрецъ и назадъ, остана за идния брой.

Хр. К-въ — Статията Бистришкия водонатъ — сжщо.

Ст. Кузевъ — Сжщо.

„Природа“

илюстрировано популярно-научно списание

Год. XIX — 1914.

Запознава читателитъ съ всички клонове на общи природни науки и тяхното приложение въ живота; с нашия стопански животъ.

Всичко въ „Природа“ се пише на единъ лекъ, обстѣпенъ езикъ, за да може да бѣде разбрано отъ всѣхъ.

== ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ 5 ЛЕВА. ==

Адресъ: сп. „Природа“
„Перловецъ“ 30 — София.

ТУРИСТИЧНА ЛИТЕРАТУРА

Хигиена на туриста, отъ д-ръ П. Ив. Стояновъ. Издание на Централното настоятелство. Цѣна 70 ст. Отстъпва се за 50 ст., отъ които 10 ст. сж за касата на дружествения клонъ или на спомоществателя.

Сп. Български туристъ, I—XI годишници. За цѣната специално споразумѣние съ Централното настоятелство, София.

Издания на Соф-то Туристично д-во:

1. Пжтеводителъ на София и околността ѝ. Цѣна 1 л.
2. Отъ София до Петербургъ, цѣна 0'20
3. Лѣкувания и пжтувания въ Америка, цѣна 0'20.
4. Годишенъ сборникъ отъ туристични сказки, 1900 г. цѣна 0'50.

Сп. БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ приема обявления при доста износни условия.

Хотелиери, гостилничари, търговци на туристични вѣщи, книжари, усигорителни д-ва, кинематографи, проекционни апарати, фотографии, автомобилни кжши, технически бюра, лѣтни курорти, бани и др. ще намѣрятъ чрѣзъ Б. Т. широка реклама за своитѣ артикули.

Открива се подписка за XII година на списание

на
кло
ва за
на фор
Дру

плати на

Празникъ туристическитѣ дружества въ България. Илюстро-
тържествено списание за упознаване и обикване чрѣзъ
то взеха туризмъ българската природа.

редакторъ: **БОРИСЪ НАСЛѢДНИКОВЪ.**

Отъ януари 1914 год. списанието започва XII-та година.
Ше излиза редовно къмъ края на всѣки мѣсець (освѣтъ
юли и августъ) и ще застъпва слѣднитѣ отдѣли:

1. *Художественъ отдѣлъ:* описания на родна природа
пжтешествия, излѣти, национална култура и пр.
2. *Стихотворения съ подобни мотиви и изгледи на кра-*
сиви мѣстности.
3. *Организационни статии и мнѣния за популяризация*
задачитѣ на туризма.
4. *Хумористиченъ отдѣлъ* на случки и анекдоти при пж-
туване и народни нрави.
5. *Мнѣния и постъпки за солидарна работа съ други*
спортни организации.
6. *Дружественъ животъ.* Дѣйностъ на централата и кло-
новетѣ и извоювани блага за членовѣтѣ.
7. *Туристична хроника.*
8. *Вѣсти за туризма изъ чужбина.*
9. *Отзиви и трибуна за спортъ и успѣхи на туристич-*
ното д-во.
10. *Книжнина, поща и пр.*

Абонаментътъ на Б. Т. е 2 лв. годишно; въ чужбина 2.50 лв.,
отдѣлна книжка 0.20 лв.

За членовѣтѣ на Б. Т. Д., тия на Юношкия Турист. Съюзъ
и за учащата младежъ, сп. *Български Туристъ* струва годишно
ЕДИНЪ ЛЕВЪ, ВИНАГИ ПРѢДПЛАТЕНЪ.

Тия, които ще подновятъ абонамента си, нека яватъ въ ре-
дакцията: ул. *Маринъ-Дриновъ 18.*—*София.* Нови записвания ста-
ватъ чрѣзъ клоновитѣ настоятелства, телеграфо-пощенскитѣ стан-
ции и направо въ редакцията.

На спомоществувателитѣ 10% отстъпка.
Всѣки, който обича природата и иска да познава България
длъженъ е да получава Български Туристъ.

Другари туристи! Разпространявайте сп. **БЪЛГАРСКИ**
ТУРИСТЪ, за да може въ скоро врѣме да застигне евро-
пейскитѣ списания отъ подобенъ характеръ.

== Туристи, ученици, работници четете сп. **Български Туристъ!** ==